

Kwartaalrapportage

1/08

Landelijke Jeugdmonitor

Rapportage 1e kwartaal 2008

Verklaring van tekens

.	= gegevens ontbreken
*	= voorlopig cijfer
x	= geheim
–	= nihil
–	= (indien voorkomend tussen twee getallen) tot en met
0 (0,0)	= het getal is minder dan de helft van de gekozen eenheid
niets (blank)	= een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
2005–2006	= 2005 tot en met 2006
2005/2006	= het gemiddelde over de jaren 2005 tot en met 2006
2005/'06	= oogstjaar, boekjaar
1995/'96–2005/'06	= boekjaar enz., 1995/'96 tot en met 2005/'06

In geval van afronding kan het voorkomen dat het weergegeven totaal niet overeenkomt met de som van de getallen

Colofon

De Landelijke Jeugdmonitor wordt samengesteld in opdracht van het Programmaministerie voor Jeugd en Gezin.

De gegevens zijn afkomstig van:

- Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS)
- Centrum voor Werk en Inkomen (CWI)
- Dienst Justitiële Jeugdinstellingen (DJI)
- Gemeentelijke Basisadministratie (GBA)
- Intomart GfK
- Korps Landelijke Politiediensten (KLPD)
- Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
- Ministerie van Justitie
- Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
- Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
- Programmaministerie voor Jeugd en Gezin
- Rijksinstituut voor volksgezondheid en milieu (RIVM)
- STIVORO
- TNO
- Trimbos-instituut
- Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC)

De uitvoering van de Landelijke Jeugdmonitor is in handen van het Centraal Bureau voor de Statistiek.

Omslag-ontwerp:

TelDesign, Rotterdam

Inlichtingen:

Infoservice Jeugd, telefoon (088) 570 75 75
(maandag–vrijdag, 09.00–17.00 uur) of via het contactformulier op
<http://www.landelijkejeugdmonitor.nl>

Copyright:

Centraal Bureau voor de Statistiek.

ISSN: 1876-181X

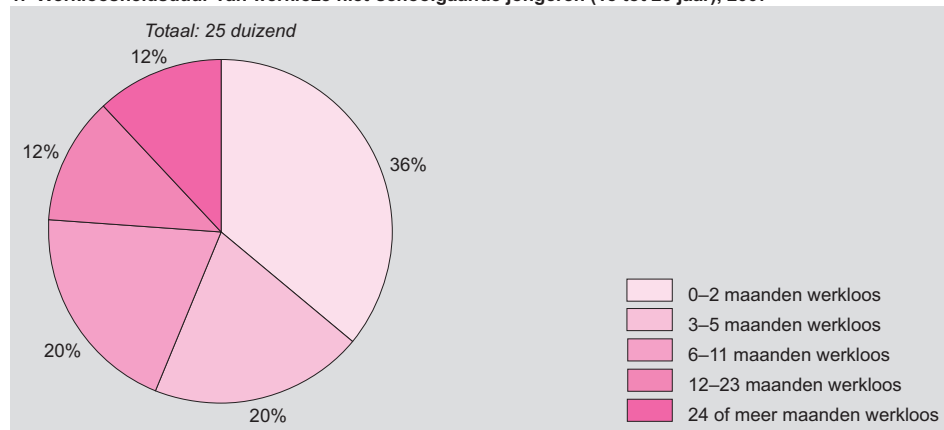
Jeugdwerkloosheid

In de afgelopen twee jaren nam het aantal werkloze jongeren sterk af. Het vinden van een baan is echter niet voor iedere jongere vanzelfsprekend. Hoewel ook het aandeel langdurig werklozen daalde, heeft nog steeds een grote groep werkloze jongeren na 12 maanden of meer geen baan. Dit kan betekenen dat hun opleiding slecht aansluit bij de arbeidsmarkt. Voor de jongeren die zonder startkwalificatie het onderwijs hebben verlaten, geldt dat zeker. Bijna tweederde van de werkloze jongeren beschikt niet over een startkwalificatie. Een deel van de werkloze jongeren is afhankelijk van de bijstand. Het kabinet wil dit voorkomen. Een van de oplossingen is de invoering van de werkleerplicht.

Negen procent van de jongeren werkloos

In 2007 waren 25 duizend niet-schoolgaande jongeren van 15 tot 23 jaar werkloos¹⁾. Dat is 9 procent van alle niet-schoolgaande jongeren die tot de beroepsbevolking horen. Het ligt bovendien flink lager dan in 2005 toen 15 procent van de jongeren werkloos was (tabel 1). De werkloosheid onder jongeren is ongeveer drie keer zo hoog als bij ouderen. Deels is dit te verklaren door de tijd die jongeren na het afronden van hun opleiding nodig hebben om een baan te vinden. Het grootste deel van hen is dan ook niet lang werkloos. Ruim een derde van deze jongeren is twee maanden werkloos. Maar niet alle jongeren zijn even succesvol in het vinden van een baan. Bijna een kwart was na 12 maanden nog steeds werkloos.

1. Werkloosheidsduur van werkloze niet-schoolgaande jongeren (15 tot 23 jaar), 2007*

Bron: Landelijke Jeugdmonitor, Enquête Beroepsbevolking.

Kortdurige en langdurige werkloosheid

Om een indicatie te krijgen of werkloosheid voor bepaalde groepen van tijdelijke aard is of een meer definitief karakter heeft, bestaat er een onderscheid in kortdurige en langdurige werklozen. Tot de kortdurige werklozen wordt iedereen gerekend die 11 maanden of minder werkloos is en tot de langdurig werklozen iedereen die 12 maanden of meer werkloos is. Het aantal langdurig werklozen geeft ook een beeld van de arbeidsmarktperspectieven van werkzoekenden. (De Vries, 2006). Voor langdurig werklozen is de afstand tot de arbeidsmarkt groot waardoor ze voor werkgevers weinig aantrekkelijke kandidaten zijn. Bovendien beschikken ze vaak niet over de juiste diploma's.

Minder snelle afname langdurig werklozen

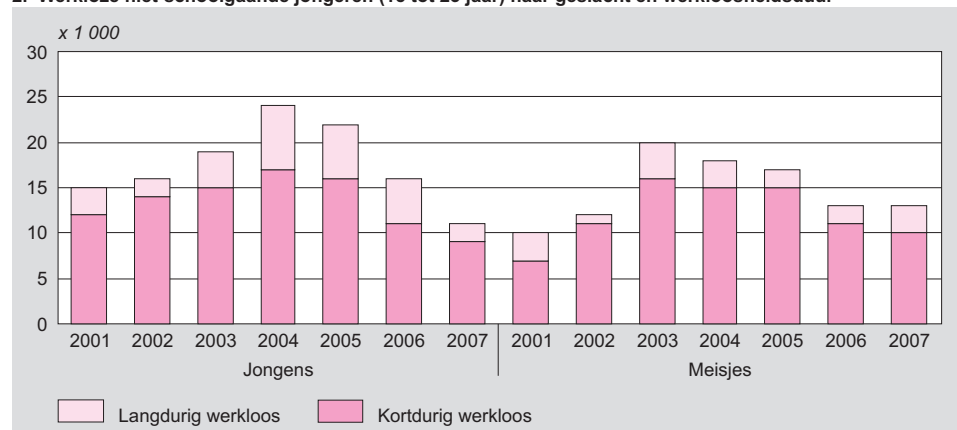
Werkloosheid hangt samen met de economie. In de jaren 2001 tot en met 2005 steeg de jeugdwerkloosheid sterk, als gevolg van een afnemende economie. In 2005 was 15 procent van de jongeren werkloos (tabel 1). Zonder of met geringe werkervaring moeten jongeren het vaak afleggen tegen de meer ervaren werkzoekenden. Het duurt daarom ook langer voor ze een baan hebben gevonden, wat onder andere blijkt uit het stijgende aandeel langdurig werklozen. De economie herstelde zich vanaf 2006 en vanaf dat jaar daalde het aandeel werkloze jongeren tot 9 procent in 2007. Het aantal langdurig werklozen nam sindsdien ook af, maar minder snel (tabel 2).

Jongens minder vaak langdurig werkloos

Meisjes waren in 2007 iets vaker werkloos dan jongens. Een jaar eerder was de werkloosheid onder jongens en meisjes nog gelijk. Dit betekent niet dat meisjes afgelopen jaar minder succesvol dan jongens waren bij het vinden van een baan. In 2007 is namelijk het aandeel werkzame meisjes juist iets sterker toegenomen dan het aandeel werkzame jongens. In 2007 gingen echter meer meisjes op zoek naar werk.

Over de jaren heen is de werkloosheid onder jongens en meisjes ongelijk verlopen. Dit geldt vooral voor de langdurig werkloze jongeren. Zo waren in 2007 iets meer meisjes dan jongens langdurig werkloos. In 2004 was dat omgekeerd en waren de jongens nog twee keer zo vaak als de meisjes langdurig werkloos. Beckers, Mol, Van der Mooren en De Vries (2007) geven aan dat het verschil in werkloosheidsontwikkeling tussen jongens en meisjes mogelijk conjunctureel bepaald is. Zo zijn jongens vaker in conjunctuurgevoelige beroepen werkzaam, zoals in de ICT sector. Daarentegen werken meisjes vaker in sectoren die minder gevoelig zijn voor conjuncturele ontwikkelingen, zoals bij de overheid, in het onderwijs en de zorg.

2. Werkloze niet-schoolgaande jongeren (15 tot 23 jaar) naar geslacht en werkloosheidsduur*

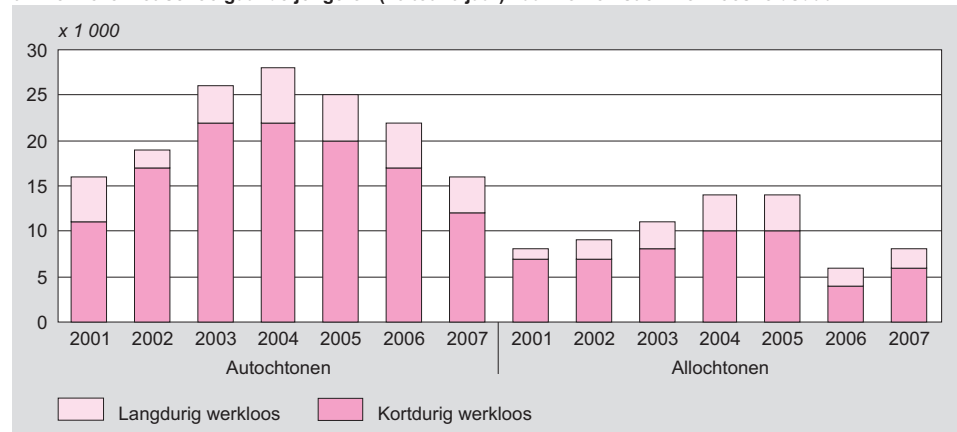

Bron: Landelijke Jeugdmonitor, Enquête Beroepsbevolking.

Allochtone jongeren vaker werkloos

In 2007 was één op de drie werkloze jongeren van allochtone herkomst. Allochtone jongeren zijn vaker langdurig werkloos dan autochtone jongeren. Het aantal langdurig werkloze allochtone jongeren nam de afgelopen jaren wel af, tot 2 duizend in 2007. Het aantal kortdurig werkloze allochtone jongeren nam echter toe tot 6 duizend. Dit is opvallend omdat het tegen de landelijke trend in gaat. Ook hier speelt mee dat het aandeel werkzame allochtonen wel steeg in 2007 maar dat er in dat jaar ook meer allochtone jongeren op zoek gingen naar werk.

3. Werkloze niet-schoolgaande jongeren (15 tot 23 jaar) naar herkomst en werkloosheidsduur*

Bron: Landelijke Jeugdmonitor, Enquête Beroepsbevolking.

Met startkwalificatie beter voorbereid

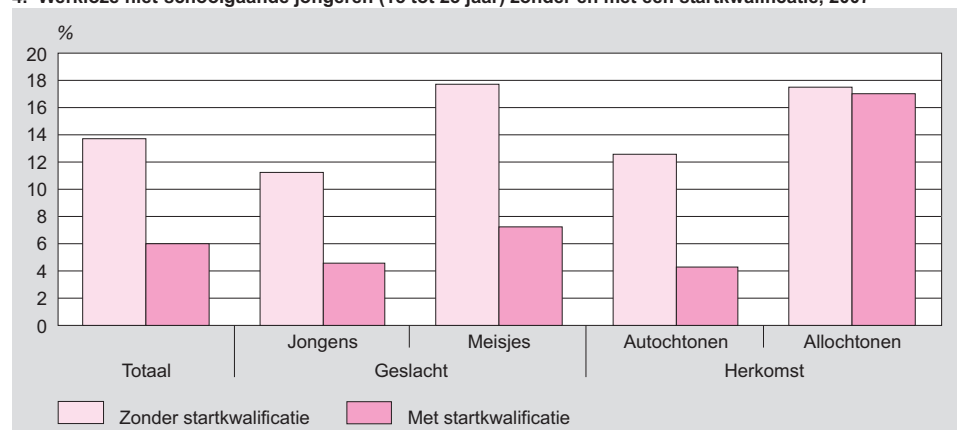
Voor het vinden van een baan is het van essentieel belang dat de gevolgde opleiding goed aansluit bij de beschikbare banen op de arbeidsmarkt. Dit wordt onder andere afgemeten aan het al dan niet behalen van een zogenaamde startkwalificatie. In Nederland heb je een startkwalificatie als je minimaal een diploma op havo, vwo of mbo-2 niveau hebt. Jongeren die zonder startkwalificatie het onderwijs verlaten, worden aangeduid als voortijdig schoolverlater. Per jaar verlaten zo'n 60 duizend jongeren voortijdig het onderwijs.

Jongeren die zonder startkwalificatie het onderwijs verlaten, zijn twee keer zo vaak werkloos als de schoolverlaters die wel over een startkwalificatie beschikken. Ze lopen ook een groter risico om langdurig werkloos te worden. Van de werkloze jongeren zonder startkwalificatie is één op de vier langdurig werkloos, terwijl dat voor de werklozen met een startkwalificatie nog geen één op de zeven is.

Vooraf meisjes baat bij startkwalificatie

Bij meisjes zonder startkwalificatie was de werkloosheid 18 procent in 2007. Dat is veel meer dan bij jongens zonder startkwalificatie (11 procent). Ook als meisjes wel over een startkwalificatie beschikken, zijn ze in 2007 vaker werkloos dan jongens. Dit verschil is echter kleiner dan bij de jongeren zonder startkwalificatie.

4. Werkloze niet-schoolgaande jongeren (15 tot 23 jaar) zonder en met een startkwalificatie, 2007*

Bron: Landelijke Jeugdmonitor, Enquête Beroepsbevolking.

In voorgaande jaren was dit verschil tussen jongens en meisjes nog groter dan in 2007. Toen waren de meisjes zonder startkwalificatie nog wat vaker werkloos dan jongens zonder startkwalificatie. In die jaren deden meisjes met een startkwalificatie het daarentegen wel beter op de arbeidsmarkt dan jongens met een dergelijk niveau. Vooral voor meisjes is het halen van een startkwalificatie dus erg belangrijk om een baan te vinden.

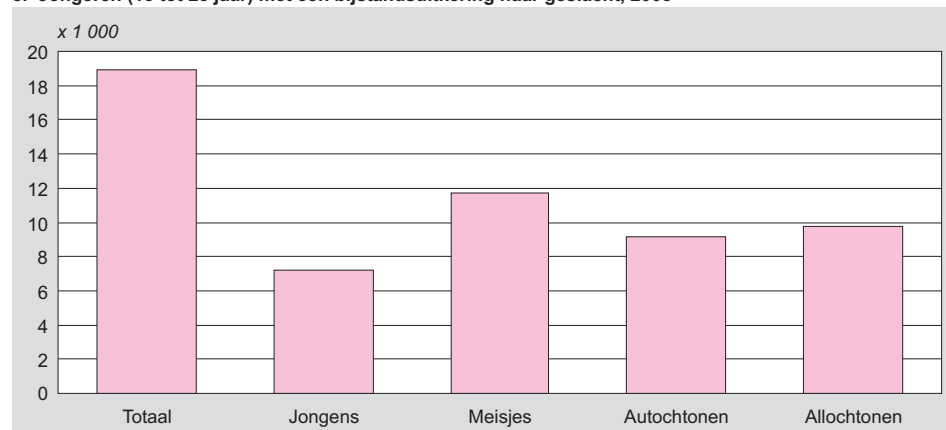
Ook bij de autochtone jongeren zorgt het halen voor een startkwalificatie voor een veel lagere werkloosheid. Bij de allochtone jongeren is dat daarentegen niet het geval. Zonder startkwalificatie was 17 procent van hen werkloos in 2007, maar met startkwalificatie was dat ook 17 procent.

Ook jongeren in de WW en de bijstand

Werkloze jongeren hebben logischerwijs geen loon en zijn voor hun inkomsten afhankelijk van andere bronnen. Omdat ze vaak weinig werkervaring hebben, komt slechts een klein deel van hen in aanmerking voor een werkloosheidsuitkering (WW). In 2005 hadden 3800 jongeren een WW-uitkering.

Werkloze jongeren die geen opleiding volgen en geen recht hebben op een werkloosheidsuitkering kunnen een bijstandsuitkering aanvragen. In 2005 ontvingen bijna 20 duizend jongeren onder de 23 jaar deze uitkering²⁾. Dit zijn vooral meisjes en allochtonen.

5. Jongeren (15 tot 23 jaar) met een bijstandsuitkering naar geslacht, 2005

Bron: Landelijke Jeugdmonitor, Sociaal Statistisch Bestand.

Jongeren met een bijstandsuitkering zijn niet per definitie werkloos. Als ze een baan hebben van 12 uur of meer per week zijn ze officieel niet werkloos, maar hun inkomsten kunnen echter nog wel onvoldoende zijn om in het levensonderhoud te voorzien. Hierdoor hebben ze toch recht op een (gedeeltelijke) bijstandsuitkering. Daarnaast vragen niet alle werkloze jongeren een bijstandsuitkering aan, bijvoorbeeld omdat ze al zicht hebben op een baan.

Bestrijding jeugdwerkloosheid door werkleerplicht

Een deel van de werkloze jongeren onder de 23 jaar is dus afhankelijk van een bijstandsuitkering. Het kabinet wil echter voorkomen dat werkloze jongeren een beroep doen op de bijstand. Het is volgens het kabinet sociaal onaanvaardbaar en economisch onverantwoord dat jongeren langs de lijn staan (Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid; SZW). Om dat te bestrijden wil het kabinet de werkleerplicht invoeren³⁾. In plaats van recht op bijstand krijgt de jongere dan recht op ondersteuning bij scholing en werk.

De werkleerplicht geldt voor jongeren tot 27 jaar en heeft als doel het bevorderen van een duurzame arbeidsparticipatie van jongeren. Dit is volgens het Ministerie van SZW een wezenlijke verandering ten opzichte van de Wet werk en bijstand (WWB). Bij de WWB ligt het accent namelijk op de inkomensvoorziening van jongeren (SZW, 2007).

In de werkleerplicht krijgen jongeren die zich aanmelden voor een bijstandsuitkering een werkaanbod, een leeraanbod of een combinatie van beide. Werkloze jongeren die het onderwijs voortijdig hebben verlaten, krijgen op die manier de mogelijkheid om alsnog een startkwalificatie te halen zodat ze meer kans hebben op de arbeidsmarkt. Werkloze jongeren zijn niet verplicht zich te melden. Ook hoeven ze een aanbod niet te accepteren. In beide gevallen vervalt echter wel hun recht op een uitkering.

Bestrijding niet afgelopen

Hoewel het op dit moment goed gaat met de economie en het aantal werkloze jongeren daalt, betekent dit niet dat de strijd tegen jeugdwerkloosheid voorbij is. Er moet juist doorgezet worden om ook de langdurig werkloze jongeren te laten profiteren van de aantrekkende economie (Taskforce jeugdwerkloosheid, 2006). Nog steeds heeft in 2007 bijna een kwart van de werkloze jongeren na 12 maanden of meer geen baan gevonden. Dit is een groep waar volgens het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid aandacht voor moet blijven. Door de invoering van de werkleerplicht krijgen werkloze jongeren zonder startkwalificatie de kans om alsnog deze startkwalificatie te behalen. Maar jongeren die zich niet melden zijn moeilijk bereikbaar. Voorkomen moet worden dat ze helemaal uit het zicht verdwijnen.

Een andere groep risicojongeren waar de aandacht naar uitgaat, is de groep jongeren die zonder startkwalificatie aan het werk is (Taskforce jeugdwerkloosheid, 2006). Ze hebben op dit moment wel werk, maar als er beter gekwalificeerde kandidaten zijn of als het minder gaat met de economie en er ontslagen vallen, lopen zij meer risico om hun baan te verliezen.

Noten in de tekst

- 1) De werkloosheidscijfers in deze publicatie zijn voorlopig, omdat alleen gebruik gemaakt is van de eerste peiling van de Enquête Beroepsbevolking (EBB). Bij bepaling van de definitieve cijfers tellen alle vijf peilingen van de EBB mee.
- 2) Jongeren van 18 tot 21 jaar (thuis- of uitwonend) komen slechts in beperkte mate in aanmerking voor bijstand. Als ze er zelf niet in slagen werk te vinden, krijgen ze begeleiding bij het zoeken naar een baan. Zolang ze die betaalde baan nog niet hebben, kunnen ze een lage bijstandsuitkering krijgen. Als dat bedrag niet toereikend is, zullen de jongeren een beroep moeten doen op de ouders. Ouders zijn onderhoudsplichtig voor hun kinderen tot 21 jaar (Kleine Gids voor de Nederlandse Sociale Zekerheid).
- 3) In december 2007 is door het Ministerie van SZW en het programmaministerie voor Jeugd en Gezin een uitwerking van de werkleerplicht aan de Tweede Kamer aangeboden.

Tabel 1
Niet-schoolgaande werkloze beroepsbevolking (15 tot 23 jaar) naar geslacht, herkomst en startkwalificatie, jaarcijfers* 1)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
<i>x 1 000</i>							
Totaal	24	28	37	41	40	29	25
Geslacht							
Jongens	13	16	18	24	22	16	11
Meisjes	11	12	19	18	18	13	13
Herkomst							
Autochtonen	16	19	26	27	26	22	17
Allochtonen	8	8	11	14	14	7	8
Startkwalificatie							
Zonder startkwalificatie	16	18	22	25	23	17	15
Met startkwalificatie	8	10	15	16	17	12	9
<i>in % van de beroepsbevolking (niet-schoolgaande jongeren 15 tot 23 jaar)</i>							
Totaal	7,3	8,3	11,5	13,9	14,6	11,6	9,4
Geslacht							
Jongens	7,5	9,2	10,6	15,3	15,6	11,4	8,1
Meisjes	7,0	7,4	12,7	12,3	13,7	11,9	10,8
Herkomst							
Autochtonen	5,8	7,1	10,0	11,5	11,9	10,5	7,7
Allochtonen	14,3	14,1	18,0	23,2	25,6	17,5	17,1
Startkwalificatie							
Zonder startkwalificatie	10,3	11,6	14,7	18,4	19,0	15,9	13,7
Met startkwalificatie	4,6	5,5	8,9	10,0	11,0	8,3	6,0

Bron: Landelijke Jeugdmonitor, Enquête Beroepsbevolking.

1) Het verwerken van de nieuwe cijfers over de werkloze en werkzame beroepsbevolking van de jongeren in de jeugddatabase van de Landelijke Jeugdmonitor, volgt enige tijd na het verschijnen van dit kwartaalrapport.

Tabel 2
Niet-schoolgaande werkloze beroepsbevolking (15 tot 23 jaar) naar werkloosheidsduur, jaarcijfers* 1)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
<i>x 1 000</i>							
Totaal	24	28	37	41	40	29	25
Kortdurig werkloos							
w.v.							
0– 2 maanden werkloos	10	14	14	13	14	9	9
3– 5 maanden werkloos	6	6	10	8	8	6	5
6–11 maanden werkloos	3	4	6	10	9	6	5
Langdurig werkloos							
w.v.							
12–23 maanden werkloos	4	2	4	6	5	3	3
24 of meer maanden werkloos	2	–	3	4	4	4	3
<i>in % van het totaal aantal werkloze niet-schoolgaande jongeren (15 tot 23 jaar)</i>							
Totaal	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Kortdurig werkloos							
w.v.							
0– 2 maanden werkloos	41,7	50,0	37,8	31,7	35,0	31,0	36,0
3– 5 maanden werkloos	25,0	21,4	27,0	19,5	20,0	20,7	20,0
6–11 maanden werkloos	12,5	14,3	16,2	24,4	22,5	20,7	20,0
Langdurig werkloos							
w.v.							
12–23 maanden werkloos	16,7	7,1	10,8	14,6	12,5	10,3	12,0
24 of meer maanden werkloos	8,3	–	8,1	9,8	10,0	13,8	12,0

Bron: Landelijke Jeugdmonitor, Enquête Beroepsbevolking.

1) Het verwerken van de nieuwe cijfers over de werkloze en werkzame beroepsbevolking van de jongeren in de jeugddatabase van de Landelijke Jeugdmonitor, volgt enige tijd na het verschijnen van dit kwartaalrapport.

Lijst van gebruikte begrippen

Beroepsbevolking niet-schoolgaande jongeren

De niet-schoolgaande jongeren van 15 tot 23 jaar die ten minste 12 uur per week werken, of werk hebben aanvaard waardoor ze ten minste 12 uur per week gaan werken, verklaren ten minste 12 uur per week te willen werken, daarvoor beschikbaar zijn en activiteiten ontplooiën om werk voor ten minste 12 uur per week te vinden.

Bijstandsuitkering

De bijstandsuitkering is een maandelijkse uitkering voor de kosten van levensonderhoud in het kader van de Wet werk en bijstand (WWB). Een bijstandsuitkering is bedoeld voor mensen zonder of met een laag inkomen en geen of een laag eigen vermogen.

Kortdurig werkloos

Tot de kortdurig werklozen wordt iedereen gerekend die 11 maanden of minder werkloos is.

Langdurig werkloos

Tot de langdurig werklozen wordt iedereen gerekend die 12 maanden of meer werkloos is.

Startkwalificatie

Een persoon heeft een startkwalificatie met ten minste een afgeronde havo- of vwo-opleiding, of een basisberoepsopleiding (mbo niveau 2).

Werkloosheidsuitkering

Je hebt recht op een werkloosheidsuitkering in het kader van de Werkloosheidswet (WW) als:

- je bent ontslagen,
- je van de afgelopen vijf jaar er vier minimaal hebt gewerkt en
- je van de afgelopen 39 weken er minimaal 26 hebt gewerkt.

Werkleerplicht

De werkleerplicht is voor jongeren tot 27 jaar die niet werken en niet naar school gaan, én die zich melden voor een voorziening. In plaats van een bijstandsuitkering ontvangen jongeren van de gemeente een werkaanbod, een leeraanbod of een combinatie van beide. Het aanbod wordt afgestemd op de situatie van de jongere. Jongeren die het aanbod accepteren, ontvangen een uitkering. Jongeren zijn niet verplicht zich te melden.

Werkloze beroepsbevolking niet-schoolgaande jongeren

Niet-schoolgaande jongeren van 15 tot 23 jaar zonder werk, of met werk voor minder dan twaalf uur per week, die actief op zoek zijn naar betaald werk voor twaalf uur of meer per week en die daarvoor direct beschikbaar zijn.

Literatuur

Vries, R. de (2006). Langdurige werkloosheid in Nederland. In: Sociaal Economische Trends, 4e kwartaal (blz. 19–24). Voorburg/Heerlen: CBS.

Taskforce jeugdwerkloosheid (2006). Juist nu doorbijten. Advies aan het nieuwe kabinet. Den Haag: Taskforce jeugdwerkloosheid (elektronische versie).

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (2007). Beleidsnota werkleerplicht voor jongeren tot 27 jaar. Den Haag: Ministerie van SZW (elektronische versie).

Beckers, I., Mol, M., Mooren, F., van der en Vries, R., de (2007). Jeugd gezond en steeds beter opgeleid. In: CBS, De sociale staat van Nederland (blz. 183–192). Den Haag: OBT bv.

Kleine Gids voor de Nederlandse Sociale Zekerheid, editie 2008.1. Kluwer.

Geraadpleegde internetsites

<http://www.szw.nl>

<http://www.jeugdwerkloosheid.nl>

<http://statline.cbs.nl>